

**TAL
TECH**

**ÕIGUSLOOMEJURISTIDE KOOLITUS:
INFOTEHNOLOOGIAÕIGUS
ANDMEKAITSEOIGUSE VAATES:**

**AKTUAALSEMAID PROBLEEME SEOSSES
TEHISINTELLEKTIGA**

PROF. TANEL KERIKMÄE

Kiusatus (üle)reguleerida

- Arusaadav on tahe reguleerida uusi tehnoloogiaid, aga juristid on olnud pigem ettevaatlikud tundmatu ja kiirelt areneva normidesse suhestamisel, seetõttu eelneb valdavalt eetiliste põhimõtete kokkulepe;
- Kogemus 2019 CEPS (erinevad vaated EC, USA bank system, Google)
- Valdav vaade on olnud hoiduda spetsiifilisest reguleerimisest, nt *UK's Financial Conduct Authority* (FCA) nõuab ettevõtetelt klientidele teenuste pakkumist viisil, et teenusesaajat koheldaks õiglaselt, selge info alusel, ausalt ning mitteeeksitavalt. Algoritmide parameetrid ja disain on pideva testimise objektiks ning klient peab saama selgitusi tehtud otsuste või soovitude kohta

KRATI TEEMA ÕIGUSE TÖÖGRUPP (TALTECH ÕIGUSE INSTITUUT JA TEHVER & PARTNERID) 2019

Lõpparuande töörühm: Tanel Kerikmäe (projekti juht), Katrin Nyman-Metcalf, Jaanus Tehver, Thomas Hoffmann, Kuldar Taveter, Innar Liiv, Evelin Pärn-Lee, Kärt Salumaa-Lepik, Alexander Antonov, Helena Rozeik (projekti administraator)

Ekspertiis valmis tihedas koostöös Riigikantselei, MKM ja teiste ministeeriumite, ametite, erasektoriga. Esitatud arvamuste aluseks on ka võrdlev analüüs (EL ja muu maailma strateegiad ja praktikad)

Vt Kratikava: <https://www.kratid.ee/>

Vt ka seadusemuudatuste visualiseering: <http://innar.com/taltech/>

ALGORITMILISTE SÜSTEEMIDE (AS)MÕJUDE REGULEERIMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS 2020

AUTOMATISEERITUD ANDMETÖÖTLUSE PUHUL VIIDE EN 2020 SOOVITUSELE, MILLE
KOHASELT AS ON LÄBIPAISTMATUSE TÕTTU MITMEID NEGATIIVSEID MÕJUSID
PÕHIÕIGUSTELE

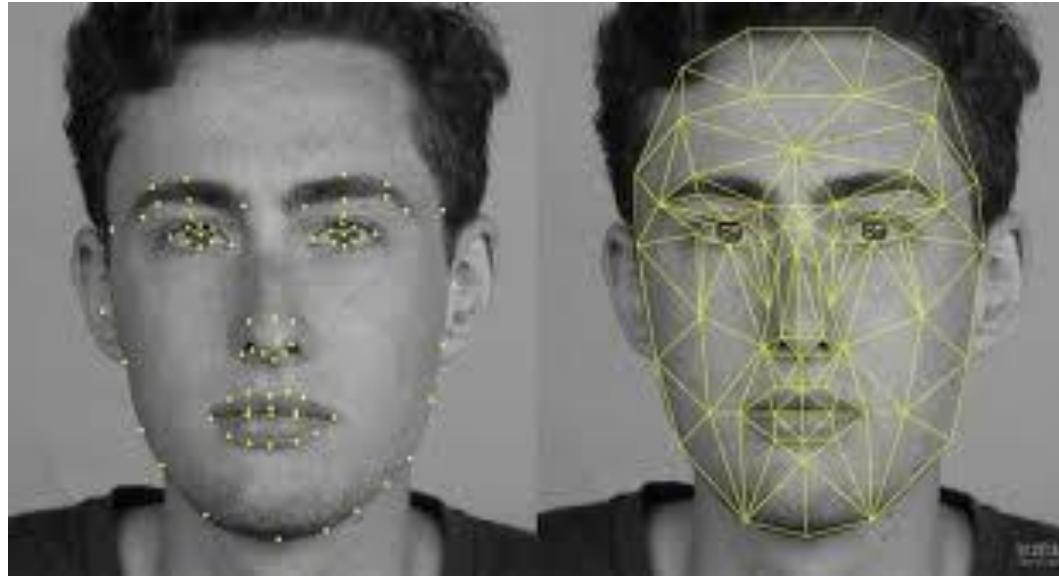
RIIGIL LASUB KOHUSTUS LUUA VAJALIKUD LISAREGULATSIOONID, ET RISKE
MAANDADA

KUIDAS UUS REGULATSIOON SUHESTUB ÕIGUSKORDA?

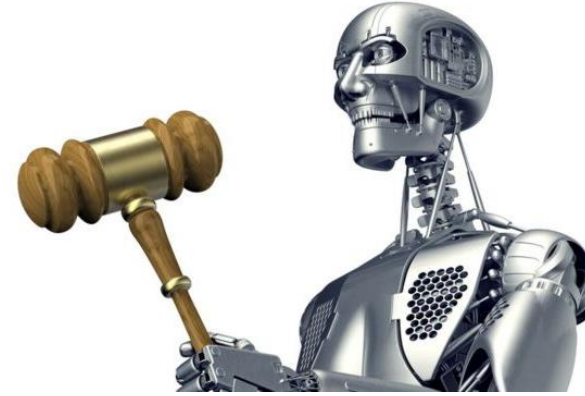
PREMONITION:ADVOKAADI EDUKUSE MÄÄRA ENNUSTAMINE KONKREETSETES KAASUSTES

NÄOTUVASTUS

ROBOT-KOHTUNIK ?

USA: väljatöötamisel kratt, mis ennustab kohtunike otsuste sisu.

Eesti: Algoritm, mis analüüsib õiguslikke dokumente ja muud olulist infot, mis tegeleb väikesemahuliste võlanõuetega (kuni 6400 eur), nt parkimistrahvid, maksmata hüvitised. Samuti parkimiskaamerate otsuste automatiseerimine – kas trahvi saanu peab teadma, et otsus on tehtud krati poolt?

Pekingi nn internetikohtud (launched an online litigation service center featuring an artificially intelligent judge)

PROGNOOSIMINE: EIÕK EKSPERIMENT

Kratt-kohtunik jõudis 79 % juhtudest samale tulemusele kui EIÕK kohtunikud.

Algoritm töötas läbi 584 kaasust, mis seondusid piinamise ja alandava kohtlemisega, ausa õigusemõistmise ja privaatsusega.

Pigem võimalik teha erinevaid järeldusi, mitte asendada kohtunikke.

Daniel L. Chen (Toulouse University) pigem saaks selliseid kratte kasutada eesmärgiga korrigeerida kohtunike kallutatud otsuseid.

ETHICAL CHARTER ON THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN JUDICIAL SYSTEMS

Principle of respect of **fundamental rights**: ensuring that the design and implementation of artificial intelligence tools and services are compatible with fundamental rights;

Principle of **non-discrimination**: specifically preventing the development or intensification of any discrimination between individuals or groups of individuals;

Principle of **quality and security**: with regard to the processing of judicial decisions and data, using certified sources and intangible data with models conceived in a multi-disciplinary manner, in a secure technological environment;

Principle of **transparency, impartiality and fairness**: making data processing methods accessible and understandable, authorising external audits;

Principle **“under user control”**: precluding a prescriptive approach and ensuring that users are informed actors and in control of their choices

Prof. Frederik Zuiderveen Borgesius

AI süsteemid baseeruvad tihti "mustale kastile", seega ei ole adreassaadile sageli selge, miks just selline otsus tehakse. Inimestel on keerukas hinnata, kas nad on diskrimineeritud kas rassi, või mõne muu grupikuuluvuse tõttu.

Kallutatud AI

AI otsus võib olla diskrimineeriv, kui süsteem õpib andmestikust, mis on juba kallutatud sisuga.

Barocas ja Selbst: samuti võib probleem esineda, kui AI õpib kallutatud näite põhjal st liiga vähene andmete hulk, kiirelt muutuvad asjaolud.

Kallutatud algoritmid: COMPAS kaasus

Erinevad Tehisintellektile baseeruvad riskianalüüsi vahendid on laialdaselt kasutusel Ameerika Ühendriikides (46 osariiki)

In 2020, Pretrial Justice Institute olles aastaid toetanud algoritmiliste vahendite kasutamist, väitis, et sellised tehnoloogiad ei tohiks olla kasutusel diskrimineeriva olemuse tõttu

SYRI KAASUS

2020, Haagi kohus sedastas, et
privaatsusõigus prevaleerub kasutatava
System Risk Indication (SyRi)
õiguspärasuse üle

SyRI lubas valitsusel töödelda suuri
andmehulki avaliku sektori töötajate
kohta, et selgitada välja korrupsioonihoht

UNESCO draft text of a recommendation on the ethics of AI 2020 (1)

- AI systems should respect and preserve human dignity through new legislation;
- “Leaving no one behind”: AI system lifecycle and discrimination/bias, digital divides;
- “Thrustworthiness”: benchmark is the social accpetance (adequate measures to mitigate risks);
- “Proportionality” – AI systems may not exceed what is necessary to achieve legitimate aims or objectives.

UNESCO draft text of a recommendation on the ethics of AI 2020 (2)

- "Human oversight": AI assists human in decision making but should not replace ultimate human responsibility;
- "Privacy": adequate data governance mechanisms;
- "Transparency and explainability": allowing people to understand AI systems;
- "Safety & security": Governments are expected to elaborate standards/develop data governance strategies

UNESCO draft text of a recommendation on the ethics of AI 2020 (3)

- “Ensuring responsibility”: adopting regulatory and legal frameworks + liability frameworks;
- “Legal Personality”: responsibility and accountability must always lie with a natural or legal person and not be delegated to an AI system. Legal Personality should not be given to an AI system;
- Using regulatory sandboxes, involving multidisciplinary stakeholders, regulatory framework for impact assessment tools

HUVI KORRAL:

- Kerikmäe, T.; Nyman-Metcalf, K. (2020). The rule of law and the protection of fundamental human rights in an era of automation. In: J.-S. Gordon (Ed.). *Smart Technologies and Fundamental Rights*. Brill [forthcoming].
- Kerikmäe, T.; Hoffmann, T.; Chochia, A. (2018). Legal Technology for Law Firms: Determining Roadmaps for Innovation. *Croatian International Relations Review*, 24 (81), 91–112.
- Kerikmäe, T.; Pärn-Lee, E. (2018). Digitalisation and Automatisation as Challenges for changing European Union. In: N. Šišková (Ed.). *European Union – What is Next? Political Visions and Legal Analysis on the Future of the Union* (296–313). Wolters Kluwer.
- Kerikmäe, T.; Särav, S. (2017). Paradigms for Automatization of Logic and Legal Reasoning. In: Krimphove, D.; Lentner, G. M. (Editors). *Law and Logic: Contemporary Issues* (205–222). Duncker & Humblot.

**TAL
TECH**

**TAL
TECH**

TÄNAN KUULAMAST!